

Bajza József: A kék partok

Nézve part virányain
Ült a lányka csendesen,
Szellő s hullám szárnyain
Jött a csolnak sebesen:
Parthoz száll a jövevény
Ifju kellemében,
Báj s erő szép termetén,
Láng lobog szemében.

«Szellő s hullámszárnyakon
Hajtja a hő szerelem.
Hozzád gyenge csolnakom,
Kedves lányka, jer velem!
Túl ott a kék partokon
Hús olajfák alján,
Békén áll csendes lakom,
S kéj virít homályán.»

Nem, hajós, én nem megyek,
Itt szülőföldem vagyon,
Szebbek itt virány s hegyek
Mint kékellő partidon.
Szebb, midőn feltűnedez
A tetők koránya,
S édes bájjal zengedez
Kertem csalogánya.

«O lány, a kék partokon
Illatosb a rétvirány,
Ott a myrtusbokrokon
Szebben zeng a csalogány;
Szebb az alkony kék ege
Csendesen borúlva,
Szebb a hajnal fellege
Tengerből pirúlva.»

Ah de kunyhód rejtekén
Oly szép élet nem virít,
Messzeparti jövevény,
Mint a csendes völgyben itt.
S halld mint zúg, üvölt a szél,
Tornyosúl a hullám,
Csolnakodba' bús veszély,
Bús halál tekint rám.

«Lányka, kunyhóm rejtekén
Csendes élet csörgedez,
S gyöngye szellőn viszlek én

Szép honom szellőihez.
Jer, kedves, ne félj, velem.
Zúgjon bár vész s hullám,
Kísér a hű szerelem,
S átvezérli sajkám.»

Mond, s ím förgetegdagály
Kél a barna fellegen
Szél és villám zúgva száll
Déli tájról hirtelen;
A hab hegyé nő legott,
Partját túldagadja,
És a gyöngé csolnakot
Vész közé ragadja.

Küzd az ifju s vissza még
Biztosan remélve néz,
Kéblén hű szerelme ég,
S esdekelve nyúl a kéz;
Ámde harcra keltének
Szél s örvény körülé,
Még egy hullám s - istenek! -
Végkép elmerüle.

Ülve part virányain
Néz a lány keservesen,
Ámde szél s hab szárnyain
A hajós már nem jelen.
Messze a kék partokon
Nyugszik eltemetve.
S a hű csolnak egy fokon
Hullámtól kivetve.

«Jer, te kedves csolnak, még,
Vigy magaddal engemet,
Mely e bús szemekben ég
Eltemetni könnyemet.
A kék parti hegytetők
Szent fényben viradnak,
S ott örökké-zöld mezők
Majd rózsákat adnak.»

Keresztúry Dezső: Kiserdő

Most néma a Kiserdő,
de hallgatása zúg.
Bár ritkul a barnuló ernyő,
még sátor a régi út.

Kék, könnyű egek suhannak
méz fényben a lomb felett.
Lángot vet az elzuhant nap.
Ó! zöld-arany szédület!

Csendben, magánosan jön
a fényes-tollú madár:
csak megpihen itt az erdőn,
s dél fele messzire száll.

Az ökörnnyálon csillogva
bujkál egy sugárnyi láng.
A szél kopasz ágakon dúdolja:
Ó, rózsza! Ispiláng!

Vérhullató lombok, tölgyek
néma búcsúja kié?!
Egy bánatos isten görnyed
a tűnt idő kútja fölé.

Állok vacogva, kigyúlva,
akár a meztelen ág.
A szél sír, az avarba bújva,
zörgő nótáját fújja,
s a rőt alkony mélabúja
énekli szívembe magát.

Keresztúry Dezső: Nyugati szél

Szél pengéi szelik a rengeteg,
fény-ittas, hidegen józan eget.

Arany téboly: végsőt lobban a nyár:
az árnyék végtelenbe hull és vége már.

A kétértelmű láng kigyújtja mind,
mi pusztul, él, játék s törvény szerint.

Zöld volt, gyümölcsös nyár a félsziget:
most sűrű árny, testtelen sziluett.

Éhes sirály rikoltozza a kint:
lankán, erdőn nincs rózsás labirint.

Nagy ősz! Bomlott halotti dáridó
s bölcs önzéssel magába forduló

pompa, mely új csiráknak osztja szét
a nap hívó szavát, a nyár tüzét.

Fényt, színt, vágyat, eszmét magába zárt,
s lehull az éj, mint vérpadon a bárd.

Nézz szembe! Sár lomb hull a semmibe.
A szépség a halál szivárvány-felszíne.

Virág, gyümölcs, szenvedély, alkotás:
megrothadó parádé, értelme-nincs tanács.

S hunyd be szemed! Bensőd árnyaiból
az örök folytatódás szava szól:

valami észen, kínon túli hit,
mely nőni, tenni, adni kényszerít.

Bozók Ferenc: Ihlet

Naponta mártsd a tóba horgodat,
s a tó vizére gondosan figyelj,
de horgod olykor húzd ki és pihenj,
mert néha kell a csend, s a gondolat.

Az ihlet is, lehet, hogy épp ilyen:
vagy úgy jön el, miként horogra hal,
vagy horgod sincsen és eléd inal,
vagy elkerül, s iszapba búj, pihen.

De mégis kell a munka, s készület,
s a „tó-nézés”, mi látszólag szünet,
tehát a part, a csend, na és a tett.

Az ihlet oly sebes, miként a hal,
ha nem figyelsz reá, tovább inal.
A fenti példa jól mutatja ezt.

Vachott Sándor: Vándor dala

Kedvesen süt a hold,
Szól az estharang
A szelíd harangszó
Nekem búcsúdal.

Áldjon Isten téged,
Zöldülő vidék,
Hol vidám leginkább,
Néha bús valék.

Téged is megáldjon,
Messze kék halom,
Álltam olykor rajtad,
Csöndes hajnalon.

Vedd, fogadd búcsúmat,
Kisdéd ősi lak,
Úgy akarja sorsom,
Árván hagyjalak.

Fülöp Lajos: Gyöngyös (1963)

Ez a város az én világom:
múltam, jelenem – ifjúságom.
Küzdelmeim és örökségem:
jelenem, jövőm – öregségem.

Házai közt kószálok olykor
– már minden követ ismerek –,
hangulatos utcáit járom,
s rám köszönnek az emberek.

Kicsi köz... Itt apám búcsúzott,
anyámra meg a gond szakadt –,
és egy kopott ruhás fiúcska
dédelgette a vágyakat.

Ez gimnázium... Alma Mater...
emberformáló otthonom:
a soha meg nem elégedés
útjára vonzó vonzalom.

Tűnt időben rajzik az emlék,
nyitott-lehullott sok virág...
Vad háború, hányatott évek –,
s hittük, eljön egy jobb világ.

Kéklő hegyek ölelnek körül,
tölgyerdők őrző sátora,
szőlősoros, bortermő lejtők –,
versíró kedvem mámora.

Ez a város az én világom:
múltam, jelenem – ifjúságom.
Küzdelmeim és örökségem:
jelenem, jövőm – öregségem.

Mátrai Stella: Sárhegy

Aranyat szórt a földre,
Sárból hegyet gyúrt,
Vízcseppek tengerré váltak az égen,
S a felhőkön ott csücsül mosolyogva Isten.

Mátrai Stella: Hazafelé

Kinek bőrét nem érintette a Mátra hús szele,
Ki a viharfelhők elől nem szaladt,
Csak az nem látja a szivárványt a Kopasz hegy alatt.
Hol szamócák táncolnak hegyoldalon,
S forrásvíz zenél,
Ott kincsre lelsz kövek között.
A Sár-hegyre érve megnyugszik szívem.
Hazaér a vándor hús pincék alatt,
Hol farkas vére folyt.
Mintha kastélynak tornyát látnám,
A Víztorony kacsingat a lemenő napban felém,
S én követem őt oda, hol Petőfi dalolt.
Szépséges Gyöngyös!
Kitárva kincseid,
Lábunk előtt hever.
A kis kakas, ki reppenne már,
De régóta egy helyben áll,
Halkan súgja meg:
- Ne menj! Maradj!
Én gyermeki szívvel hallgatok,
S a szőlők fürtjeit lesem,
Csillognak, ringatóznak a szélben
Szerelmesen.
Itthon vagyok...

Molnár G. Krisztina: Mátra

Hogy szememmel látlak, szívvel érzlek,
nem példa nélküli - szelíd szerep.
A tektonika mentén születtek meg
bérceid, s a magasba lendültek.

Nem folyt már a láva, talán a kövek
csoportosultak, arcot reméltek
a Naptól, tüzes kohók lázas hevét,
de békén hallgatták Isten üzenetét.

Bármerre nézek, vonz a hegyek láza,
a Mátra lány bérceit keresem,
s fülemben a keskeny csermely fohásza,
halk és tündekönnyű súly - szívemen.

Pár óra séta az erdőn, ismerős
fák, ösvények, források és lombok,
a bokrokban egy kósza szellő zenél,
bogár-madár duett fúj kolompot.

A völgyek mélye a sűrű homályban
nem riaszt meg, inkább csak marasztal,
lábunk alatt az évszázadok járnak,
torz gyökereink, ősi tudattal.

A száraz avar lomhán elenyészik,
hűs szél takarít a faágakon.
A Mátra lassan fehérbe gubózik.
Dereng a béke, hatalmába von.

Pásztor Piroska: Az én hegyem

Sokszor látva is csodás ez arc,
maga a béke, a nyugalom,
pedig élete folytonos harc,
hogy lélegezzen, megújuljon.

Idő vájta mély barázdáin,
sok vándornak kopik bocskora,
kökénybokrán és árnyas fáin
madaraknak van otthona.

Élelmet ad az éhezőnek,
forrása friss, szomjoltó ital,
védi álmát a szendergőnek,
és ha jön a vég, zöld ravatal.

Lombok közt rezeg vágy és sóhaj,
pirul tőle a csipkebogyó,
s a fájó szívből szakadó jaj
és könny, harmat lesz, oly csillogó.

Árvalányhaj hullámszik rajta,
nézem, szívem már jobban dobog,
vörös alkony a gyér hajába
mély méltósággal, lassan csorog.

Pásztor Piroska: A hegytetőn

Ülök a Sárhegy tetején,
egy viharverte fapadon,
nézem ahogy a völgyre
lágyan lecsorog az alkony.
Mily békés, nyugodt
a hegyhez simuló táj,
a szendergő csipkebokrok,
az ezüstpénzeit rezgető nyár.
Az alábukó Nap
egy büszke jegenyére
vörös fátlyat terít,
majd eltűnik, s máris az est
csalogatja csillagok ezreit.
Fények gyúlnak, s világolnak,
mint száz és száz
szentjánosbogár,
büszke a lelke,
hogyan élhetek,
kedves vagy nekem,
Abasár.

Csohány Ede : Gyöngyös múltban és jelenben

Sár-hegyen túlról, a nyergén átkel a Nap
törpe mandulák mutatnak neki utat,
hogy ne tévedjen el a sziklai gyepen,
virág se fagyjon el tavaszi reggelen.
Az ördögszántást kerüli az istenadta
bakancsa, szavaktól száradjon ki a talpa.

Kisnyomtávú vasút fut a síneken,
talpfákat ölel át a Belső-Mérgesen.
A gőztorkú vonat füttye,
mikor elhalad Füredre,
megemelt kalappal köszönt, áldott jó napot,
hallják-e a Barackos utcai ablakok?

A Melicher kovács a végen,
lovakat patkolt nyáron, télen,
amíg kint sorjában havazott,
izzó parázs simult a vashoz.
Az ácsorgók pléddel takaróztak,
abrákot kötöttek minden lónak.

A régi házak porba dőltek,
a romos földön újak nőttek,
a kisvonat mozdonya dízeles,
elnyeli az Orczy kerti csendet.
Ó, Mátra kapui cédrusok,
Velük szemben volt a Pampuk-sarok.

A derék török mogyorófa
Rákóczi korának dacolója.
Öreg gyökereid rejtőzködve,
időtlen hűségben megkövezve;
rögek közé gyürekeznek -
Levélhanghoz gyülekeznek,

közöttük fiatalok is vannak,
útját állva a korhadt fagynak.
Szár az ágon a szél kocog,
morzsálódó gondolatok -
Koronádban zöldell a felelet,
árnyékod alatt ül az igyekezet...